

Uczeń klasy 8. musi mieć opanowane wiadomości z klas wcześniejszych.

KLASA 8

1. Ocena celująca

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą.

A ponadto uczeń:

- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie;
- wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów i gatunków literackich do pełniejszego odczytania utworów;
- biegle posługuje się terminologią związaną z analiza i interpretacją utworów literackich;
- objaśnia funkcję różnego rodzaju środków stylistycznych użytych w tekście, funkcjonalnie stosuje środki stylistyczne w swojej wypowiedzi;
- poddaje ocenie utwory ze względu na ich wartość estetyczną;
- samodzielnie odczytuje problematykę egzystencjalną poznawanych utworów;
- w sposób twórczy zgłębia interpretację utworu literackiego w oparciu o potrzebne konteksty;
- sprawnie posługuje się terminologią dotyczącą innych dziedzin kultury;
- porównuje różne teksty kultury, np. utwór literacki i obraz;
- samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty kultury, poddaje ocenie ich wartość estetyczną;
- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje zgromadzone informacje;
- wyjaśnia różnice między literaturą piękną, popularnonaukową i publicystyką;
- biegle wskazuje w tekstach cechy poznanych form dziennikarskich;
- samodzielnie wskazuje we współczesnej kulturze popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych;
- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat języka w komunikowaniu się;
- opanował wiadomość z zakresu języka zawarte w podstawie programowej;
- formułuje wypowiedzi poprawne, bogate językowo, zgodne z obowiązującymi normami;
- świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych;
- wykorzystuje funkcjonalnie mowę zależną i niezależną dla osiągnięcia w wypowiedzi pożądanego efektu;
- biegle używa różnych rodzajów nazw osobowych i miejscowych;
- biegle wykorzystuje różne style wypowiedzi;
- doskonalą własny styl, mając świadomość cech dobrego stylu;
- wypowiada się swobodnie i kulturalnie na różne tematy i w różnych sytuacjach;
- zapisuje poprawnie swoje wypowiedzi, dokonuje ich autokorekty;
- wypowiada się, realizując zamierzony cel;
- wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie i twórczo środki retoryczne i stylistyczne;
- samodzielnie planuje pracę, notuje w sposób twórczy, gromadzi potrzebny materiał, korzystając z różnych źródeł;
- pisze poprawnie poznane formy wypowiedzi, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe;
- formułuje tezę i hipotezę, dostosowuje je do przyjętej formy rozprawki;
- wyraża własne zdanie i uzasadnia je w sposób trafny i wnikliwy;

- podaje trafne przykłady i omawia je w sposób pogłębiony;
- samodzielnie formułuje wnioski;
- rozpoznaje w przekazach medialnych mechanizmy perswazji i manipulacji;
- twórczo przekształca cudzy tekst;
- formułuje trafne, ciekawe pytania dotyczące warstwy znaczeń przenośnych w utworze;
- recytuje utwór, prezentując własną interpretację tekstu z wykorzystaniem różnych środków głosowych;
- samodzielnie i aktywnie poszerza swoją wiedzę oraz pogłębia zainteresowania humanistyczne, korzystając z różnych form i źródeł;
- z zaangażowaniem włącza się w realizację projektów związanych z przedmiotem;
- aktywnie, z sukcesami bierze udział w konkursach, wykładach, itp.;
- aktywnie i świadomie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu;
- chętnie czyta i zna teksty ponadprogramowe.

2. **Ocena bardzo dobra**

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą.

A ponadto uczeń:

- wyjaśnia różnice między rodzajami literackimi, omawia cechy utworów synkretycznych;
- poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów należących do epiki, liryki lub dramatu;
- omawia cechy gatunkowe omawianych utworów;
- wskazuje funkcje użytych w tekście literackim środków poetyckich oraz określa wartości estetyczne poznawanych utworów literackich;
- poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór;
- interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty;
- wyjaśnia rolę języka obrazu w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki;
- określa wartości estetyczne tekstów kultury;
- funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi;
- funkcjonalnie i celowo wykorzystuje zgromadzone informacje;
- określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystycznej;
- określa cechy poznanych gatunków dziennikarskich;
- analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich;
- rozumie, na czym polega twórczy i sprawczy charakter działań językowych;
- formułuje wypowiedzi poprawne pod względem językowym;
- opanował wiadomość z zakresu języka zawartą w podstawie programowej;
- stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzi złożonych;
- poprawnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i niezależną;
- wskazuje celowość wykorzystania w wypowiedziach różnych rodzajów słownictwa;
- funkcjonalnie korzysta ze słowników;
- różnicuje słowa w zależności od ich treści i zakresu znaczeniowego;
- nazywa rodzaje nazw osobowych i miejscowych, używa ich poprawnych form;
- nazywa rodzaje stylów użytkowych, poprawnie używa ich w wypowiedzi;
- wyjaśnia zasady etykiety językowej;

- pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty;
- tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi;
- funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę;
- samodzielnie selekcjonuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi;
- samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, stosując odpowiednie zasady kompozycji, zachowując zasady spójności językowej, stosuje rytm akapitowy;
- samodzielnie formułuje tezę i hipotezę;
- swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając argumentów rzeczowych, logicznych i emocjonalnych;
- podaje trafne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty;
- podsumowuje rozważania;
- samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego;
- formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu;
- pogłębia wiedzę przedmiotową, korzystając z różnych źródeł informacji;
- rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii;
- bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych;
- czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami.

3. **Ocena dobra**

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną.

A ponadto uczeń:

- określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach;
- posługuje się najważniejszymi terminami związanymi z analizą utworów należących do epiki, liryki lub dramatu;
- nazywa gatunki literackie, wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów;
- rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: neologizm, inwokacje, ironię, alegorie, symbol), próbuje określić ich funkcje;
- zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów;
- określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór;
- odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze;
- rozpoznaje znaczenia naddane (przenośne) dzieła sztuki;
- wyszukuje i porządkuje cytaty;
- wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa;
- zna podstawowe cechy poznanych gatunków dziennikarskich;
- samodzielnie znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych;
- rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji;
- stosuje normę wzorcową i użytkową; rozpoznaje i tworzy różne rodzaje wypowiedzi złożonych; przekształca poprawnie mowę zależną w niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu;

- rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i o ograniczonym zasięgu, rozpoznaje neologizmy i kolokwializmy, profesjonalizmy;
- zna sposoby wzbogacania słownictwa i korzysta z nich;
- odróżnia treść i zakres wyrazu;
- używa poprawnych form nazw osobowych i miejscowych;
- poprawnie używa homonimów;
- rozpoznaje i nazywa różne style funkcjonalne, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi;
- świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej;
- pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy;
- wypowiada się ustnie, porządkuje treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne;
- tworzy poprawnie plan wypowiedzi;
- pisze poznane formy wypowiedzi, stosując odpowiednia dla danej formy kompozycję;
- formułuje tezę i hipotezę, wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów;
- przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego;
- podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty;
- formułuje wnioski wynikające z argumentacji;
- rozpoznaje w różnych tekstach użyte środki perswazji i manipulacji;
- dokonuje przekształceń tekstu cudzego (w tym streszcza);
- formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami w utworach literackich;
- głośno czyta i wygłasza z pamięci teksty w odpowiednim tempie i z odpowiednią intonacją;
- korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną;
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania;
- stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie;
- aktywnie uczestniczy w pracy zespołowej (np. w realizacji projektu), prezentuje efekty pracy indywidualnej i grupowej;
- czyta wszystkie wymagane lektury w całości, zna ich treść i problematykę.

4. **Ocena dostateczna**

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą.

A ponadto uczeń:

- wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, wskazuje je w czytanych utworach;
- stara się posługiwać najważniejszymi terminami literackimi związanymi z analizą utworów, określaniem cech gatunkowych;
- wyszukuje w tekście literackim środków poetyckich, stara się je nazwać;
- wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór;
- zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury;
- komentuje warstwę przedstawieniową w dziele sztuki, zwraca uwagę na warstwę estetyczną tekstów kultury;
- wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu;
- klasyfikuje poznany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy;

- rozpoznaje gatunki literackie (w tym wywiad, felieton, reportaż, artykuł);
- znajduje w omawianych tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych;
- świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się;
- stara się stosować normę wzorcową i użytkową;
- tworzy poprawne wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
- przekształca poprawnie mowę niezależną w zależną;
- rozpoznaje zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, słowa gwarowe;
- wzbogaca swoje słownictwo;
- ma świadomość treści i zakresu używanych wyrazów; stara się używać poprawnych form nazw osobowych i miejscowych;
- wyjaśnia znaczenia homonimów; zauważa zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi;
- stosuje zasady etykiety językowej;
- pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej;
- wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi;
- używa środków retorycznych;
- gromadzi materiał potrzebny do tworzenia wypowiedzi;
- tworzy plan wypowiedzi;
- redaguje poznane formy wypowiedzi, w tym rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, starając się zachować wyznaczniki gatunku;
- stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy;
- formułuje tezę, wie, czym jest hipoteza;
- wyraża i uzasadnia własne zdanie;
- przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w wypowiedziach o charakterze argumentacyjnym ;
- podaje przykłady ilustrujące argumenty;
- formułuje proste wnioski;
- rozpoznaje w różnych tekstach podstawowe środki perswazji i manipulacji;
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi;
- podejmuje samodzielnie próby przekształceń tekstu cudzego;
- formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami zawartymi w utworze;
- głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej;
- korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji;
- uczy się systematycznie;
- podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału;
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża własne zdanie;
- czyta wymagane lektury i zna ich treść.

5. **Ocena dopuszczająca**

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą.

A ponadto uczeń:

- klasyfikuje czytany utwór literacki jako należący do epiki, liryki lub dramatu;

- zna podstawowe pojęcia związane z rodzajami literackimi;
- wie, że istnieją gatunki literackie (w tym sonet, powieść historyczna, powieść kryminalna, opowiadanie, epopeja, powieść-reportaż, pamiętnik), odróżnia je od rodzajów literackich;
- wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych (np. metafory, porównania, uosobienia i innych poznanych w szkole podstawowej);
- zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami;
- wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem;
- wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki;
- wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał;
- czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych;
- rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako reportaż;
- zauważa we wskazanych przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych;
- komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny;
- dostosowuje język do sytuacji komunikacyjnej;
- rozpoznaje i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
- odróżnia mowę zależną od niezależnej;
- zauważa zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje słownictwo gwarowe, środowiskowe;
- stara się wzbogacać swoje słownictwo, wyjaśnia znaczenia wyrazów;
- rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa ich;
- podaje przykłady homonimów; stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi;
- stosuje podstawowe zasady etykiety językowej;
- nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym;
- krótko wypowiada się ustnie na podany temat;
- stara się używać prostych środków retorycznych;
- z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi;
- pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi (w tym rozprawkę, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie);
- stosuje akapity;
- formułuje prostą tezę;
- wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić;
- przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z życia codziennego;
- stara się podać przykłady ilustrujące argumenty;
- z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania;
- rozpoznaje w różnych tekstach niektóre środki perswazji i manipulacji;
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi;
- podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego – skraca, streszcza;
- formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu;
- głośno czyta teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy;
- korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela;
- rozwija nawyk systematycznego uczenia się;

- uczestniczy w pracy grupowej;
- czyta wymagane lektury przynajmniej we fragmentach i zna ich treść.

6. **Ocena niedostateczna**

Uczeń nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

W odniesieniu do uczniów z opiniami poradni psychologiczno-pedagogicznej stosuje się zindywidualizowane wymagania i ocenianie bieżące umiejętności oraz nabywanej wiedzy.